

Změny politických poměrů v českých zemích

- 13. března pozval Hitler do Berlína Jozefa Tisu požadoval okamžité odtržení Slovenska od českých zemí pod pohrůžkou přenechání Slovenska Maďarsku.
- 14. března byl v Bratislavě vyhlášen samostatný slovenský štát, prezidentem se stal Jozef Tiso.
- 14. března dostala česká vláda ultimatum, aby její vojska opustila území Podkarpatské Rusi, maďarská armáda hned na to zahájila okupaci Podkarpatské Rusi.
- Státní prezident Emil Hácha byl pozván do Berlína a byl mu předložen požadavek, že 15. března bude vojensky obsazeno zbylé území a české země budou připojeny k Velkoněmecké říši. V případě vojenského odporu měla být bombardována Praha.
- 15. března byl vytvořen protektorát Čechy a Morava.
- Prezidentem i nadále byl Emil Hácha, ponecháno vládní vojsko, četnictvo a policie.
- Gestapo (tajná státní policie měla sídlo v každém větším městě).
- Veškerá moc byla v rukou Němců, státním tajemníkem se stal K. H. Frank, říšským protektorem Konstantin von Neurath.

Slovenská republika

- Od začátku své existence byla politicky, vojensky a hospodářsky podřízena Německu.
- Sát byl budován po vzoru fašistických režimů Itálie nebo Portugalska.
- Prezidentem se stal Jozef Tiso.
- Vládnoucí stranou byla HSĽS (Hlinkova slovenská ľudová strana).
- Radikálním představitelem státu byl V. Tuka, který byl známý svými protičeskými postoji a rychlým prosazením fašizace režimu.
- Ve státě se prosazovaly rasově nesnášenlivé názory proti Židům a Cikánům.
- Pořádek ve státě zajišťovaly Hlinkovy gardy, které byly hlavní oporou ľudáckého režimu.

Nacisté a česká společnost

I když nacisté ponechali českým zemím jakousi autonomii, konečným cílem byla likvidace českého národa:

- a) **politická** – zákaz všech politických stran, vzdělávacích a tělovýchovných spolků, jediná povolená politická organizace byla Národní souručenství (6. 4. 1939 bylo prohlášeno jedinou politickou stranou v protektorátu. Židům byla účast zakázána).
- b) **hospodářská** – práce pro Německo, tzv. totální nasazení, drancování nerostných surovin, vývoz potravin pro říši, kontrola Němci v českých

podnicích, pracovní doba zvýšena na 60 hodin týdně, zavedení lístkového systému

c) **kulturní** – germanizace českého obyvatelstva a prostoru byla hlavním cílem nacistů, ve školách se vyučoval německý jazyk, na úřadech se hovořilo německy, uzavřením vysokých škol a omezením počtu středních škol nacisté usilovali o likvidaci české inteligence

17. listopad 1939

S blížícím se výročím vzniku samostatného Československa se připravovaly demonstrace.

28. října se konala v Praze nepovolená demonstrace, na níž byl smrtelně zraněn student medicíny Jan Opletal a zabit ranou do srdce pekařský učeďník Václav Sedláček.

15. listopadu se konal pohřeb studenta Jana Opletala, který se stal záminkou k zásahu nacistů proti vysokoškolským studentům.

17. listopadu byly uzavřeny české vysoké školy, stovky studentů byly odvezeny do koncentračních táborů a přední studentští funkcionáři byli popraveni.

17. listopad byl vyhlášen jako **Mezinárodní den studentů**.

Rasová perzekuce

Byla zaměřena hlavně proti Židům a Cikánům.

1935 – sjezd NSDAP v Norimberku, kde byly přijaty **tzv. norimberské zákony** (počátek vyvražďování Židů v koncentračních táborech)

- Cílem bylo ponížit, izolovat a nakonec likvidovat všechny Židy v protektorátu.
- Židé museli nosit žlutou šesticípou Davidovu hvězdu.
- Měli omezený pohyb, přiděl potravin.
- Židé byli deportováni do tzv. ghett (sběrných táborů), které byly přestupní stanicí před cestou do vyhlazovacích koncentračních táborů.
- Nacisté zabírali židovský majetek, tzv arizace.

Stejný osud měl postihnout i Cikány.

Odbojová činnost

odboj domácí

formoval se v prvních týdnech existence protektorátu

a) nekomunistický

Existovalo několik center:

Obrana národa byla tvořena skupinou důstojníků bývalé Československé armády.

Petiční výbor Věrní zůstaneme soustřeďoval členy dělnických stran a odborů

ÚVOD (Ústřední vedení odboje domácího) řídil činnost jednotlivých center.

b) komunistický

V roce 1939 získali nacisté seznamy komunistů, odboj byl jejich zatčením značně oslaben. Proto se zaměřil na reorganizaci ilegální sítě.

Komunistický odboj byl organizován v tzv. ilegálních vedeních:

1. a 2. ilegální vedení se zabývalo organizováním pomoci rodinám zatčených nebo popravených členů odboje, obstaráváním falešných dokladů, rozšiřováním ilegálních tiskovin, drobnými sabotážemi apod.

3. ilegální vedení se zabývalo organizací partyzánského hnutí

odboj zahraniční

dvě centra:

Londýn (prezident Beneš a emigrační vláda)

Moskva (Jan Šverma, Klement Gottwald)

Heydrichiáda

Období po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

1941 – napadení SSSR, v protektorátu sílí národně osvobozené hnutí, šíří se sabotáže

září 1941 – nástup R. Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora, vyhlásil 1. stanné právo

Stanné právo – systém opatření směřující k uklidnění situace (trest smrti bez soudu, zákaz vycházení apod.)

27. května 1942 – atentát na Heydricha (Čech Jan Kubiš, Slovák Jozef Gabčík)

Důsledky atentátu

- vyhlášení 2. stanného práva , období tzv. heydrichiády (popravy obyvatel protektorátu)
- 10. června – vyvraždění Lidic (u Kladna)
- 24. června - vyvraždění Ležáků (na Pardubicku)